

Circulaire economie: voorbeeldrol provincie door inkoop en aanbesteden

Onderzoeksplan

Colofon

De Rekenkamer Oost-Nederland is een onafhankelijk orgaan dat onderzoek doet naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het gevoerde bestuur van de provincies Gelderland en Overijssel.

De bestuursleden van de Rekenkamer zijn: de heer drs. M.M.S. Mekel (voorzitter), mevrouw drs. S.C. van der Haagen en de heer ir. T.J.A. Gies. De secretaris-directeur is mevrouw drs. S.W. Mathijssen RO.

Dit onderzoeksplan is voorbereid door een onderzoeksteam bestaande uit de heer T. Schaaf, MSc, MA en de heer drs. ing. A.K. Willigenburg.

Rekenkamer Oost-Nederland
Achter de Muren Zandpoort 6
7411 GE Deventer
Telefoon: 0570 – 66 58 00
info@rekenkameroost.nl
www.rekenkameroost.nl
Twitter: @RekenkamerOost

Circulaire economie: voorbeeldrol provincie door inkoop en aanbesteden

Onderzoeksplan

Deventer, januari 2020

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
	1.1 Aanleiding.....	5
	1.2 Achtergrond	6
	1.3 Focus	12
2	Onderzoeksopzet	13
	2.1 Doel- en vraagstelling.....	13
	2.2 Normenkader	15
	2.3 Onderzoeksmethodiek.....	16
	2.4 Planning.....	16
	2.5 Slotopmerkingen	17
Bijlage 1:	Geraadpleegde bronnen	18

1 Inleiding

In dit eerste hoofdstuk beschrijven we de aanleiding voor en achtergrond bij het onderzoek naar de voorbeeldfunctie van de provincie bij circulaire economie.

1.1 Aanleiding

In 2016 is het programma 'Nederland Circulair in 2050' door het kabinet vastgesteld. De ambitie is een circulaire economie te realiseren door 50% minder gebruik van primaire grondstoffen in 2030 en 100% circulair te zijn in 2050. De transitie die hiervoor nodig is, betekent een stevige maatschappelijke uitdaging. Daarom is op 24 januari 2017 door de provincies het Grondstoffenakkoord ondertekend. Het Grondstoffenakkoord vormt de basis voor de zogenaamde transitieagenda's voor de (benodigde versnelling naar een) circulaire economie. In het akkoord zijn vijf prioritaire thema's benoemd waar een transitieagenda voor is opgesteld: Biomassa en voedsel, Kunststoffen, Maakindustrie, Bouw en Consumptiegoederen.

Waarom voor dit onderwerp gekozen?

In de coalitieprogramma's is duidelijk aandacht voor de circulaire economie. Ook uit gesprekken met statenleden¹ blijkt dat het thema circulaire economie de interesse heeft. Tegelijkertijd is het een onderwerp dat nog in ontwikkeling is en waar de provincie zoekt naar een invulling en passende rollen. Door nu onderzoek te doen brengen we in beeld hoe ver de provincies nu staan met hun eigen inzet op circulaire economie en wat hier, zo nodig, aan verbeterd kan worden.

---

¹ Aanwezig waren in Overijssel: dhr. Nooter (PvdA), dhr. Stelpstra (CU), mevr. Groot Koerkamp (GL), mevr. Faal (CDA), dhr. Hofstee (VVD), dhr. Zandvliet (SP), mevr. Verschuur (50plus), mevr. Beuks (PvdD) en in Gelderland: dhr. Kamp (CU), mevr. Van der Woude (VVD), dhr. Hendriks (VVD), mevr. Hoezen (SP), mevr. Panis (D66), dhr. Weijers (50Plus), mevr. Van der Mark (GL) en dhr. Aversch (SGP).

1.2 Achtergrond

Wat is een circulaire economie?

In een circulaire economie bestaat geen afval en worden grondstoffen steeds opnieuw gebruikt. Een definitie van circulaire economie is:

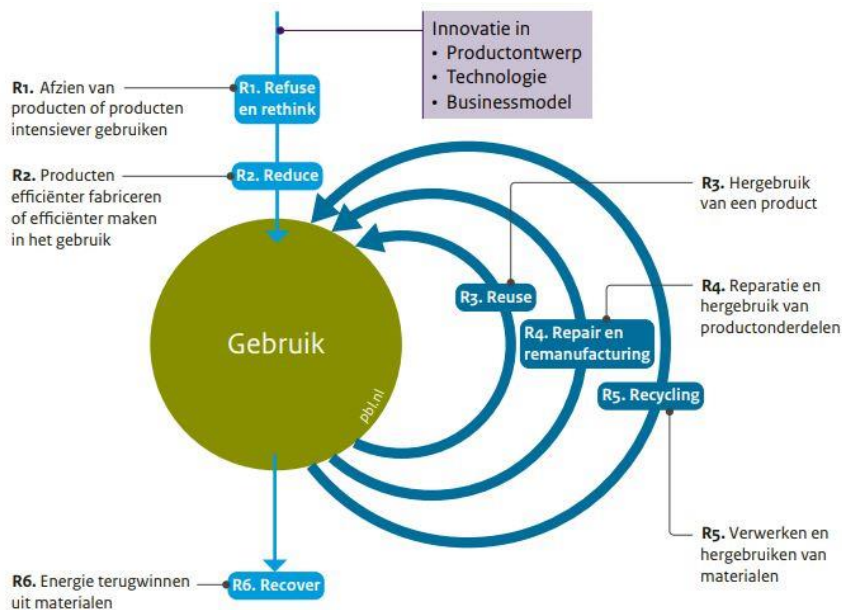
Circulaire economie

Een circulaire economie is gericht op het langer in de keten houden van grondstoffen en het zoveel mogelijk voorkomen van afval en schadelijke emissies naar bodem, water en lucht. In een circulaire economie zijn minder nieuwe grondstoffen nodig. Veelal is daardoor ook minder energie nodig omdat het winnen van grondstoffen en maken van producten veel energie vraagt. Belangrijke doelen in de transitie naar een circulaire economie zijn minder milieudruk, en het creëren van economische kansen en grondstoffenzekerheid.

Bron: Planbureau voor de Leefomgeving 2016

Ten behoeve van een versnelde overgang naar een circulaire economie stelt het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) dat het raadzaam is meer in te zetten op alle vormen van circulariteit: de zogenoemde R-strategieën (zie figuur 3). Deze R-strategieën zijn uitgewerkt in een R-ladder, waarin ze zijn gerangschikt van meeste naar minste grondstoffenbesparing. De R-ladder geeft systematisch zicht op andere circulaire strategieën dan alleen recycling (zoals hergebruik, reparatie en leasen of delen). Deze kan worden gebruikt in het opzetten en vormgeven van concrete initiatieven en beleidsacties. Onder de figuur staat de toelichting van PBL bij de verschillende strategieën.

Figuur 1: Circulariteitsstrategieën

Bron: Planbureau voor de Leefomgeving (2019), Circulaire economie in kaart.

R1: Refuse en rethink

Deze strategie omvat het afzien van producten (refuse) of het intensiever gebruiken van producten door ze te delen of multifunctioneel te maken (rethink). Zo is een tiny house of een kleine verplaatsbare woning een volledig uitgeruste woning van beperkte omvang (variërend van 20 tot 50 vierkante meter) voor permanente bewoning. Door af te zien van een grotere omvang worden veel materialen bespaard. Deelplatformen voor bijvoorbeeld auto's of gereedschap zorgen ervoor dat producten intensiever worden gebruikt. Voor tien mensen is dan bijvoorbeeld één gedeelde boormachine genoeg (in plaats van tien individueel gekochte boormachines).

R2: Reduce

Bij reduce gaat het om het efficiënter fabriceren van producten of deze efficiënter maken in het gebruik. Een 'circulaire douche' vangt het gebruikte water op, ververst dit en gebruikt het direct weer, waardoor veel water wordt bespaard in vergelijking met een traditionele douche.

R3: Reuse

Producten kunnen een langere levensduur krijgen door hergebruik (reuse). Door de verkoop van tweedehandsproducten in kringloopwinkels of op online marktplaatsen kan de vraag naar nieuwe producten afnemen. Daarnaast kan het verhuren van kinderkleding of een kinderbedje ervoor zorgen dat de producten terugkomen bij de aanbieder, die ze vervolgens kan inzetten bij een volgende klant.

R4: Repair en remanufacture

Ook bij deze strategie gaat het om verlenging van de levensduur van producten, maar dan door reparatie (repair) en het hergebruik van productonderdelen (remanufacture). Een reparatiecafé biedt mensen gereedschap en kennis om zelf meegebrachte producten te repareren, waardoor de koop van nieuwe producten kan worden uitgesteld. Ook kan het gaan om diensten voor bijvoorbeeld het gebruik van kantoormeubilair of fietsen waarin onderhoud is inbegrepen. Daarnaast kan door revisie (remanufacture) een afgedankt product weer worden aangepast aan de huidige standaarden door onderdelen te vervangen, zoals door revisie van medische systemen en door revisie van printers.

R5: Recycle

Bij deze strategie gaat het om het verwerken en hergebruiken van grondstoffen. Hieronder valt het verwerken en scheiden van zogenoemde reststromen (of afval) en het gebruiken ervan; reststromen zijn bijvoorbeeld gras, afvalhout, gft, veilingafval en koffiedik. Denk aan het terugwinnen van materialen uit afgedankte mobieltjes, en het maken van producten van gerecycled plastic, zoals een 100 procent gerecycledde fles van en een design sofa gemaakt met 95 procent gerecycled plastic.

R6: Recover

De strategie van recover ten slotte, behelst het energie terugwinnen uit materialen. Zo zetten afvalverbrandingsinstallaties reststromen om in warmte en elektriciteit.

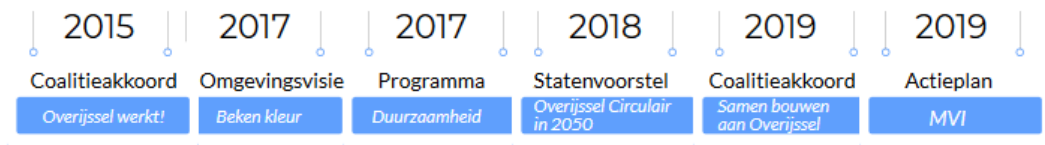
Rol provincies

De transitie naar een circulaire economie is een opgave waarbij veel ontwikkelingen met elkaar samenhangen. Om de doelen te behalen, is het nodig op een andere manier te gaan ontwerpen, produceren, werken, doen en gebruiken. Voor het behalen van de circulaire doelen zijn provincies afhankelijk van andere partijen zoals gemeenten, bedrijfsleven en kennisinstellingen. De provincies zien hierbij voor zichzelf verschillende rollen. Enerzijds zetten de provincie in op het faciliteren en stimuleren van de transitie via haar netwerken, bijvoorbeeld via transitieagenda's. Anderzijds willen beide provincies ook het goede voorbeeld geven door zelf in te zetten op een circulaire organisatie. Dit kan door aandacht te besteden aan circulair inkopen of aanbesteden van goederen (zoals infrastructuur) of diensten.

Beleid provincie Overijssel

In Overijssel staat in het coalitieakkoord 2015-2019 "Overijssel werkt!" als ambitie om toe te groeien naar een circulaire economie. In het coalitieakkoord 2019-2023 "Samen bouwen aan Overijssel" wordt innovatie als essentieel gezien voor de groei naar een circulaire economie. In de Omgevingsvisie is circulaire economie één van de vier kwaliteitsambities binnen het thema duurzaamheid. Dit komt ook terug in het programma duurzaamheid dat PS in juli 2017 vaststelden.

Figuur 2: Ontwikkeling beleid Circulaire economie Overijssel

Bron: Rekenkamer Oost-Nederland

De ambities om de transitie te maken naar een circulaire economie zijn vertaald naar provinciaal beleid dat specifiek gericht is op het realiseren van een circulaire economie. In augustus 2018 hebben PS Overijssel het programma *Overijssel circulair in 2050* vastgesteld. Hierin committeert Overijssel zich aan de landelijke doelstelling.

Doelen provincie Overijssel circulaire economie

(conform landelijke doelstelling)

- In 2030 het primair grondstofverbruik met 50% te reduceren.
- In 2050 100% circulair zijn.

De doelen voor circulaire economie wil de provincie bereiken door enerzijds samen met partners te werken aan circulaire economie. Dit gebeurt via regionale transitieagenda's voor de vijf sectoren uit het grondstoffenakkoord. Anderzijds wil de provincie zelf het goede voorbeeld geven en de eigen inkoopkracht gebruiken om circulair in te kopen en aan te besteden.

Wat betreft de voorbeeldrol voor een circulaire economie die de provincie voor zichzelf ziet, zijn ook doelen gesteld om circulair in te kopen. De provincie heeft het manifest

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) ondertekend en heeft circulair inkopen onderdeel van haar inkoopbeleid gemaakt. GS schrijven dat de provincie in 2018 en 2019 ervaring wil opdoen met het circulair- en innovatiegericht aanbesteden van een aantal projecten op gebied van plastic (afvalverwerking) infrastructuur, textiel, bedrijfsvoering (onder andere catering en koffie) en mobiliteit (OV-concessie). De doorwerking van de eigen manier van circulair werken, wil de provincie in 2018 op zowel financieel als organisatorisch gebied inzichtelijk gemaakt hebben.

Voortbordurend op het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) heeft de provincie een Actieplan MVI 2018/2019 opgesteld: *Kracht in eigen inkoop*. Hierin onderscheidt de provincie zes thema's: klimaat, ruimtelijke kwaliteit/natuur, energietransitie, innovatie en circulariteit. De acties voor circulariteit voor 2018 en 2019 zijn:

- Er is een weg gemaakt van plastic (de zogenoemde plastic road).
- Samen met partners op nationaal en internationaal niveau, wordt gezocht naar geschikte afbreekmethoden voor asbest. Asbestvrij restmateriaal kan dan weer hergebruikt worden.
- In 2018 worden drie projecten aangemeld bij het ministerie van IenW om ervaring op te doen op het gebied van circulair inkopen en worden vijf tot tien projecten gestart om ervaring op te doen met innovatie gericht inkopen.
- Medio 2018 is gestart met een nieuw contract afval inzamelen in het provinciehuis. De opdrachtnemer brengt het meeste afval terug in de keten. Hier geldt het credo: Afval = grondstof.
- N763 en N344, respectievelijk groot onderhoud fietspad en groot onderhoud + aanleg rotonde wordt circulair aanbesteed.

Voor provinciale wegen en kunstwerken zijn in het programma 'Overijssel circulair in 2050' een aantal concrete subdoelen gesteld voor de korte termijn. In de transitieagenda infrastructuur staat daarnaast een lijst met 14 projecten waar de provincie in 2018 en 2019 kansen wil benutten. De provincie neemt deel aan de Green deal duurzaam GWW 2.0. Dit is een samenwerkingsverband van 40 overheden, marktpartijen en kennisinstellingen uit de Grond-, Weg- en Waterbouwsector (GWW) die loopt van 2017 tot en met 2020.

Provinciale doelen inkoop

- In 2020 minimaal 10% circulair inkopen.

Provinciale doelen beheer infrastructuur

- Hergebruik van primaire grondstoffen in 2019 van 20%.
- Recycling primaire grondstoffen in 2019 van 40%.
- Preventie implementatie vanaf 2020.
- Primaire materialenpaspoort wegen 2020.
- 5% CO₂ besparing per jaar vanaf 2019.
- 50% van de provinciale asfaltdeklagen worden bij groot onderhoud vanaf 2023 circulair toegepast.
- 70% van de provinciale materialen hergebruikt worden vanaf 2023 in gelijkwaardige wegtoepassingen.

Beleid provincie Gelderland

PS namen in 2015 motie 59 “De groene kracht van Gelderland; een voorbeeldige overheid” aan. Daarin roepen GS op een ambitieuzere invulling te geven aan de voorbeeldrol van de provincie ten aanzien energie en duurzaamheid. In het coalitieprogramma 2015-2019 “Ruimte voor Gelderland” wordt circulaire economie als verbindend thema tussen landbouw, industrie, watermanagement en milieu genoemd.

Figuur 3: Ontwikkeling beleid provincie Gelderland

Bron: Rekenkamer Oost-Nederland

Bij de behandeling van het beleidskader economie² in 2016 hebben PS gevraagd om een integrale uitwerking van circulaire economie waarmee tevens invulling wordt gegeven aan een amendement en de eerder genoemde motie³. Met de uitwerkingsagenda “Groene Groei in Gelderland” is hier invulling aan gegeven. Daarbij zijn doelen gesteld voor circulaire economie.

² PS2016-385, *Beleidskader Economie, Werken aan de economie van de toekomst, Circulair, Innovatief en Internationaal*.

³ Het amendement plantaardige eiwitten (A16) en de motie ‘de voorbeeldige overheid’ (motie 59)

Provinciale doelen circulaire economie

- Gelderland als 1^e afvalloze economie van Nederland.
- €700 mln. omzet, 5.000 nieuwe banen, 50% minder grondstoffen in 2030.
- In 2020 hebben de helft van de bedrijven de omslag naar circulair ingezet.
- In 2020 is het energie- en grondstoffenverbruik met 10% afgenomen.
- In 2020 is Gelderland de proeftuin voor slimme en schone industrie.
- Kringlopen sluiten met drie demonstratieprojecten: natuurvezels, mest en eiwitten.

GS gaven aan de circulaire economie aan te jagen via drie actielijnen:

1. Zelf het goede voorbeeld geven.
2. Efficiënter omgaan met bestaande grondstoffen.
3. Ontwikkelen en toepassen van nieuwe biobased grondstoffen.

Voor iedere actielijn zijn acties en beoogde resultaten benoemd.

De eerste actielijn met betrekking tot het goede voorbeeld geven, wordt onder andere ingevuld door deelname aan de Green deal duurzaam Grond, Weg- en Waterbouw (GWW) 2.0. Voor 2018 selecteerde de provincie vijf projecten duurzaam GWW waarbij gestuurd wordt op de thema's klimaat, energie, materialen en grondstoffen. Daarnaast wil de provincie ervaringen delen met andere overheden, wordt gewerkt aan circulaire economie via het Gelders Energie Akkoord en ondersteunt en werkt de provincie op het gebied van inkoop samen in de regio's Arnhem-Nijmegen en de Cleantech Regio.

11

Circulaire economie: voorbeeldrol provincie door inkoop en aanbesteden

In het coalitieprogramma 2019-2023 "Samen voor Gelderland" komt het streven naar een circulaire economie bij meerdere thema's terug, zoals Wonen, landbouw, werklocaties en vergunningverlening, toezicht en handhaving. In oktober 2019 stelden GS een nieuwe provinciale inzet voor een circulaire economie vast om de inspanningen te verbreden en te intensiveren. GS willen dat doen op drie manieren:

1. De aanpak verbreden door circulaire economie mee te wegen en te programmeren in de meest relevante beleidsprogramma's. Ook de eigen voorbeeldrol als opdrachtgever en aanbesteder valt hieronder.
2. Het verschil maken door voor de vier belangrijkste grondstoffenstromen in Gelderland opschalingsprojecten financieel te ondersteunen.
3. Meer massa creëren door meer mkb-ers te ondersteunen via het Circles programma.

GS werken aan een uitvoeringsprogramma voor de nieuwe aanpak. Deze is naar verwachting in het najaar van 2020 gereed.

In het klimaatplan voor de eigen organisatie heeft de provincie doelen gesteld om het goede voorbeeld te geven voor circulaire economie. Tevens is de provincie Gelderland gecertificeerd aan de hand van de CO₂-prestatieladder waarbij externe auditors jaarlijks controleren op de voortgang van de CO₂-doelen. Afvalreductie is hierbij een van aandachtspunten. Het interne beleid wordt op basis van de audits jaarlijks geëvalueerd en aangepast. Hieronder zijn de doelen uit het klimaatplan voor de eigen organisatie weergegeven. Het klimaatplan is relevant voor ons onderzoek voor zover het een directe relatie heeft met de kaders die PS hebben gesteld voor circulaire economie.

Doelen voor de eigen provinciale organisatie

- Terugbrengen restafval < 1%
- Energiebesparing van 80%
- CO₂-besparing van 80%

1.3 Focus

In dit onderzoek richten we ons op de rol “het goede voorbeeld geven” door het circulair inkopen en aanbesteden van producten en diensten. Hier heeft de provincie zelf het meeste invloed op en zijn de eerste resultaten geboekt. Beide provincies geven aan voorop te lopen bij het geven van het goede voorbeeld door circulariteit aandacht te geven bij inkoop en aanbesteding. De aanpak gericht op het bedrijfsleven bevindt zich meer in een verkennende fase en leent zich daarom minder voor onderzoek. We beperken het onderzoek tot de periode vanaf de vorige coalitieakkoorden (vanaf 2015).

2 Onderzoeksopzet

In dit hoofdstuk beschrijven we de opzet van ons onderzoek. Daarbij komen doel- en vraagstelling, het normenkader en onderzoeksmethodiek aan de orde. Ook geven we de planning van het onderzoek weer.

2.1 Doel- en vraagstelling

Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is:

PS ondersteunen bij hun kaderstellende en controlerende rol door inzicht te bieden in hoeverre de voorbeeldrol die de provincie nastreeft via de inkoop en aanbesteding van producten en diensten bijdraagt aan de gestelde doelen voor een circulaire economie.

Centrale vraag

De centrale vraag van dit onderzoek luidt als volgt:

In hoeverre draagt de voorbeeldrol die de provincie nastreeft via de inkoop en aanbesteding van producten en diensten bij aan de gestelde doelen voor een circulaire economie?

Onderzoeksvragen

Beleid

1. Welke kaders stellen PS voor het thema circulaire economie?
2. Hoe zijn de gestelde kaders geoperationaliseerd voor het circulair inkopen en aanbesteden?
  - a. Op welke wijze zijn de ambities van de provincie voor een circulaire economie vertaald in het (inkoop- en aanbestedings)beleid?
  - b. Op welke wijze is in -eventuele- aanvullende richtlijnen voor de uitvoering van inkoop- en aanbestedingstrajecten aandacht voor circulaire economie?

Uitvoering

3. Hoe is het proces van (circulair) inkopen en aanbesteden georganiseerd?
4. Hoe wordt circulariteit meegewogen bij inkoop en aanbestedingen?
  - a. Hoe wordt afgewogen of/hoe circulaire economie wordt meegenomen in een inkoop- of aanbestedingsvraag?
  - b. Hoe wordt gebruik gemaakt van kennis van marktpartijen, kennisinstellingen en medeoverheden?
  - c. Hoe wordt circulaire economie meegewogen bij het beoordelen van het aanbod van marktpartijen?
5. Hoe worden inkoop- en aanbestedingstrajecten waarbij circulariteit is meegenomen geëvalueerd?
6. Hoe wordt kennis over het circulair inkopen en aanbesteden gedeeld met andere partijen?

14

Circulaire economie: voorbeeldrol provincie door inkoop en aanbesteden

Monitoring

7. In hoeverre heeft de provincie inzicht in de mate waarin inkoop en aanbesteding circulair plaatsvindt?
  - a. In hoeverre heeft de provincie zicht op het aantal inkopen en aanbestedingen waarin circulair wordt meegenomen?
  - b. In hoeverre heeft de provincie zicht in welke mate circulariteit in deze inkopen en aanbestedingen is meegenomen?
  - c. In hoeverre heeft de provincie zicht op het realiseren van circulariteit na de gunning?

Resultaten en effecten

8. Hoe groot is het aandeel van het inkopen en aanbesteden dat bijdraagt aan circulaire economie?
  - a. Wat is de totale omvang van alle inkopen en aanbestedingen?
  - b. Bij welke inkopen en aanbestedingen is circulaire economie zichtbaar meegenomen?
  - c. Bij welke inkopen en aanbestedingen is circulaire economie zichtbaar na gunning in de uitvoering?
9. Welke maatschappelijke effecten worden met circulair inkopen en aanbesteden bereikt, bijvoorbeeld bij het beperken van de hoeveelheid gebruikte grondstoffen?

Informatievoorziening

In hoeverre zijn PS geïnformeerd over circulair inkopen en aanbesteden?

2.2 Normenkader

Voor het opstellen van het normenkader is gebruik gemaakt van het onderzoek van de Algemene Rekenkamer naar maatschappelijk verantwoord inkopen, de tekst van de Green deal GWW 2.0 en de factsheet “Kader voor circulair inkopen”.

Tabel 1: Voorlopig normenkader

Thema	Vraag	Norm
Beleid	1	Er is een door PS vastgesteld kader voor circulaire economie.
	2.	Het streven naar circulaire economie is onderdeel van het inkoop- en aanbestedingsbeleid en eventuele aanvullende richtlijnen voor de uitvoering.
Uitvoering	3.	N.v.t. ⁴
	4	De gemaakte afwegingen of en hoe circulair wordt ingekocht of aanbesteed zijn navolgbaar en transparant. Er wordt bij de afweging circulair in te kopen en aan te besteden waar nodig gebruik gemaakt van kennis bij kennisinstellingen, medeoverheden en marktpartijen. Waar mogelijk worden duidelijke eisen voor circulariteit gesteld.
		De eisen voor circulariteit worden toegepast bij het beoordelen van het aanbod van marktpartijen.
	5.	Er is aandacht voor evaluatie bij het circulair inkopen en aanbesteden.
	6.	De provincie spant zich in om praktijkervaringen te delen met andere partijen
	7.	De provincie monitort de realisatie van het circulair inkopen en aanbesteden.
Monitoring	7.	De provincie monitort de realisatie van het circulair inkopen en aanbesteden.
Resultaten en effecten	8.	Afspraken over circulariteit worden in de realisatie, na de gunning, nagekomen.
	9.	De provincie bereikt met haar inzet op circulariteit aantoonbaar maatschappelijke effecten.
Informatievoorziening	10.	Provinciale Staten worden periodiek geïnformeerd over de resultaten van circulair inkopen en aanbesteden.

Bronnen: Algemene Rekenkamer (juni 2017), *Op zoek naar inzicht in maatschappelijk verantwoord inkopen*, Green deal Duurzaam GWW 2.0, Pianoo (2015), *Een kader voor circulair inkopen*.

⁴ Over de interne organisatie van het circulair inkopen en aanbesteden nemen we geen normen op. Circulair inkoop en aanbesteden heeft gevolgen voor de interne organisatie en vraagt ook om een cultuuromslag. Omdat de transitie van lineair inkopen naar circulair inkopen ingrijpend is, wordt er nog volop geëxperimenteerd. Daarom is het op voorhand niet zinvol om de huidige werkwijze te toetsen aan normen.

2.3 Onderzoeksmethodiek

Methoden

In tabel 2 geven we per onderzoeksvraag aan met welke onderzoeksmethodiek en bronnen we de onderzoeksvragen willen beantwoorden.

Tabel 2: Methoden

Thema	Onderzoeksvragen	Methode
Beleid	1,2	We analyseren relevante convenanten en provinciale beleidsdocumenten We spreken met betrokkenen van de provincie.
Uitvoering	3,4,5,6	We brengen de provinciale organisatie voor inkoop en aanbesteden o.a. in kaart door gesprekken met betrokkenen. Onder andere op basis van casussen en gesprekken met betrokkenen gaan we na in hoeverre de inkoop en aanbesteding voldoet aan de criteria die volgen uit het beleid voor circulaire economie.
Monitoring, resultaten en effecten	7,8,9,	We vragen de provincie om informatie over de resultaten en effecten van het inkoop- en aanbestedingsbeleid.
Informatievoorziening PS	10	We bekijken de informatie in P&C-documenten, brieven van GS, bijeenkomsten met PS en eventuele andere bronnen.

Experts

Voor het onderzoek maken we gebruik van experts.

2.4 Planning

Ons onderzoek kent een aantal vaste stappen⁵. De globale planning van deze stappen voor dit onderzoek vindt u in tabel 3.

⁵ In ons onderzoeksprotocol is de fasering uitgewerkt. Zie www.rekenkameroost.nl

Tabel 3: Planning onderzoek

Fase	Periode
Oriëntatie ten behoeve van het onderzoeksplan	december 2019-januari 2020
Informatie verzamelen en analyseren	februari-mei 2020
Rapportage	juni-juli 2020
Publicatie	september 2020

Voor het realiseren van deze planning zijn wij afhankelijk van een tijdige aanlevering van materiaal door de provincies.

2.5 Slotopmerkingen

- Deze onderzoeksopzet is opgesteld op basis van een globale verkenning van het onderwerp. Op basis van het verzamelde onderzoeksmateriaal kan de aanpak gedurende het onderzoek worden bijgesteld. Als deze bijstelling naar ons oordeel tot majeure aanpassingen van de opzet leidt, zal dit door ons worden gecommuniceerd.
- De Rekenkamer deelt aan PS en GS alle opmerkingen en bedenkingen mee die wij naar aanleiding van onze bevindingen van belang achten. Ook als dit niet expliciet onderdeel is van de onderzoeksopzet.
- Voor de uitvoering van het onderzoek is de Rekenkamer bevoegd alle documenten van het provinciebestuur op te vragen en mee te nemen in het onderzoek. Het provinciebestuur verstrekt desgevraagd alle inlichtingen die de Rekenkamer ter vervulling van haar taak nodig acht.⁶

⁶ Artikel 184 Provinciewet.

Bijlage 1: Geraadpleegde bronnen

18

Circulaire economie: voorbeeldrol provincie door inkoop en aanbesteden

Documenten provincie Gelderland

- Coalitieakkoorden 'Ruimte voor Gelderland' en 'Samen voor Gelderland'.
- Motie 59 "de groene kracht van Gelderland; een voorbeeldige overheid"
- PS2016-806, Groene groei voor Gelderland, uitwerking circulaire economie.
- PS2018-223, Belemmeringen en kansen circulaire economie.
- PS2019-749, Nieuwe aanpak circulaire economie.
- Provinciaal Klimaatplan bedrijfsvoering organisatie (september 2018)

Documenten provincie Overijssel

- Coalitieakkoorden 'Overijssel werkt!' en "Samen bouwen aan Overijssel"
- PS/2018/560 Overijssel circulair in 2050.
- Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2018/2019.

Rapporten

- Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (2015), Circulaire Economie. Van wens naar uitvoering.
- Planbureau voor de Leefomgeving (2017), Van betalen voor bezit naar betalen voor gebruik. Verdienmodellen in de circulaire economie.
- Planbureau voor de Leefomgeving (2019), Circulaire economie in kaart.
- Algemene Rekenkamer (juni 2017), Op zoek naar inzicht in maatschappelijk verantwoord inkopen.
- PIANOo (april 2015), Een kader voor circulair inkopen.

Overig

- Green deal Duurzaam GWW 2.0 (2017)